

§ 461

**Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä**

HEL 2018-008859 T 06 01 02

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä:

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että työryhmän ehdotukset ovat oikeansuuntaisia ja perusteltuja. Työryhmälle asetettu tavoite tehdä esityksiä lakimuutoksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka tukevat ja edistävät tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumista vuoteen 2030 mennessä, on kannatettava. Kaupunkiympäristölautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että lopullisista toimenpiteistä päätettäessä painotetaan vieroituksen sekä muiden nikotiiniriippuvaisille suunnattujen tukitoimien merkitystä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Mietinnössä ehdotetaan tunnusomaisten tuoksujen tai makujen kieltoa laajennettavaksi koskemaan kaikkia tupakkatuotteita. (Toimenpide-ehdotus 5.) Vesipiippujen käyttö yleistyy koko ajan, joten tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kiellon laajentaminen koskemaan myös niitä on tarpeen. Tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltoa tulisi laajentaa koskemaan myös poltettavaksi tarkoitettuja kasviperäisiä tuotteita, jotta ne olisivat verrattavissa sähkösavukkeissa käytettäväksi tarkoitettuihin nikotiinittomiin nesteisiin. Valvonnan kannalta on helpompaa, jos markkinoilla ei ole säädöksiltään toisistaan poikkeavia tuoteryhmiä.

Työryhmä ehdottaa, että tupakkalain tupakointikieltojen soveltamispykälää (TupL 73 §) muutetaan niin, että se kattaa kaikkien tupakkalain alaisten tuotteiden polttamisen, kuumentamisen ja muunlaisen käyttämisen, josta vapautuu sisäilman laatua heikentäviä aerosoleja. (Toimenpide-ehdotus 9.) Ehdotus on kannatettava, koska nykyinen lainsäädäntö on mahdollistanut erilaisten tupakkalain alaisten tuotteiden polttamisen ja kuumentamisen sisätiloissa. Valvonnan kannalta on ollut erittäin hankalaa todentaa, mitä tuotteita sisätilassa on poltettu tai kuumennettu. Tuotekehitys on hyvin nopeaa, joten laki on laadittava siten, että se kattaa kaikki mahdolliset poltettavat, kuumennettavat tai muulla tavalla käytettävät tuotteet, joista vapautuu sisäilman laatua heikentäviä aerosoleja.

Tupakointikieltoja laajennettaisiin koskemaan sellaisia ulkotiloja ja -alueita, jotka ovat pääsääntöisesti alaikäisten käytössä, kuten esimer-

kiksi leikkipuistot ja EU-uimarannat. Tupakointikielto koskisi myös suussa käytettävän tupakan käyttämisestä. (Toimenpide-ehdotus 10.) Toimenpide-ehdotusta on kuitenkin syytä tarkentaa siten, että tupakointikielto koskisi EU-uimarantojen lisäksi kaikkia yleisiä uimarantoja. EU-uimarantojen käsite ei ole kovinkaan tunnettu ja toisaalta kaikilla yleisillä uimarannoilla alaikäiset muodostavat huomattavan osan kävijöistä. Valvonnan kannalta olisi selkeintä, että lakiin kirjattaisiin täsmällisesti tupakointikiellon alaiset alueet. Tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaan tupakointi on kielletty yleisötilaisuuksissa, joissa yleisö oleskelee paikoillaan. Kieltoa on hankala valvoa, eikä laissa ole määritelmää sille, mikä alue tarkalleen ottaen on. Lakia tulisi selkeyttää tältä osin. Tupakointikieltoja laajennettaisiin koskemaan joukkoliikennepysäkkejä (ml. "taksitolpat"). (Toimenpide-ehdotus 11.) Joukkoliikennepysäkkien tupakointikieltoja koskien tulee paljon yhteydenottoja, joiden perusteella voidaan sanoa ehdotuksen olevan perusteltu.

Mietinnössä ehdotetaan asunto-osakeyhtiölakia muutettavaksi siten, että tupakointikiellosta parvekkeilla tai asukkaiden hallinnassa olevissa sisätiloissa voidaan päättää enemmistöpäätöksellä. (Toimenpide-ehdotus 13.) Asuntoyhteisöt kokevat tupakointikiellon hakemisen nyt työlääksi ja byrokraattiseksi. Ohjeistuksista huolimatta hakemukset ovat usein puutteellisesti valmisteltuja tai niistä puuttuu tarvittavia asiakirjoja, mitkä aiheuttavat ylimääräistä työtä viranomaiskäsittelyssä. Myös kunnissa hakemusten käsittely koetaan raskaaksi ja ne aiheuttavat runsaasti erilaisia valituksia asukkaiden taholta. Tupakointikieltohakemusten valmistelu asuntoyhteisöissä ja niiden käsittely kunnassa (mm. hallintolain mukaisen kuulemisen vuoksi) on hidasta, ja kokonaisuena asuntoyhteisön tupakkalain mukaisesta asukkaiden kuulemisesta viranomaisen päätöksentekoon asti on pitkä. Hakemusten käsittelyn aikana asuntoyhteisöissä tilojen haltijat usein vaihtuvat, mikä aiheuttaa hankaluuksia mm. hallintolain mukaisen kuulemisen toteutuksessa. Asuntoyhteisöjen tupakointikieltoa koskevien päätösten valvonta on nyky-muotoisena käytännössä mahdotonta. Tupakoinnin ajallisen satunnaisuuden vuoksi viranomaistarkastusten ajoittaminen kiellon rikkomisen todentamiseksi on erittäin vaikeaa. Lisäksi todentamista hankaloittaa se, ettei tupakointitilanteiden kuvaaminen ole mahdollista. Ehdotuksen mukaisen kannatettavan asunto-osakeyhtiölain muutoksen lisäksi tulee huomioida, että tupakointikieltoja määrätään myös muille asuntoyhteisöille kuin asunto-osakeyhtiöille. Tupakkalakia tulisikin harkita muutettavaksi siten, että myös muille asuntoyhteisöille tulisi mahdollisuus tupakointikielloista päättämiseen ilman viranomaiskäsittelyä.

Mietinnössä ehdotetaan, että tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja täyttösäiliöiden sekä niiden vähittäismyyntipakkausten ominaisuuksien sääntelyä muutetaan niin, että otetaan käyttöön yhdenmukaisia tuotepakkauksia ja tuotteita koskeva sääntely. (Toimenpide-ehdotus 14.) Tä-

mänhetkisen lainsäädännön perusteella pakkauksissa esiintyvän markkinoinnin tulkitseminen on hankalaa. Kaikilla tupakkalain alaisilla tuoteryhmillä tulisi olla samanlaiset säädökset. Tämä helpottaisi sekä valvojen että elinkeinonharjoittajien toimintaa.

Mietinnössä ehdotetaan, että verovapaasti EU:n ulkopuolelta maahan tuotavien savukkeiden määrä rajoitetaan 200 savukkeesta 40 savukkeeseen, sikarit 50:stä 10 kappaleeseen, pikkusikarit 100:sta 20 kappaleeseen sekä piippu- ja savuketupakan tuonti 250 grammasta 50 grammaan. (Toimenpide-ehdotus 26.) Nykyisestä lainsäädännöstä on unohdettu kokonaan vesipiipputupakan tuontirajoitukset. Vesipiipputupakan on ainoa valvonnassa havaittu tupakkalain alainen tuoteryhmä, jota on tuotu laittomasti vähittäismyyntiin.

Työryhmä ehdottaa, että sellaisten tuotteiden myynti tai muu luovutus kuluttajalle kielletään, joiden tarkoituksena on antaa tunnusomainen tuoksu tai maku tupakkalain alaiselle tuotteelle, jossa tunnusomainen tuoksu tai maku on kielletty. (Toimenpide-ehdotus 33.) Tämänhetkisen lainsäädännön mukaan tunnusomaisia tuoksuja tai makuja sisältävien tupakkatuotteiden, nikotiinesteiden tai höyrystettäväksi tarkoitetun nikotiinittoman nesteen myynti on kiellettyä. Nikotiinittomien nesteiden osalta tuotteiden määrittäminen tupakkalain alaiseksi tuotteeksi on ollut hankalaa. Valviran linjauksen (Dnro V/6284/2018) mukaan valvojan viranomaisen on tulkittava joissain tapauksissa elinkeinonharjoittajan elintarvikkeena myytävä tuote tupakkalain alaiseksi tuotteeksi. Asiasta ei ole vielä oikeuskäytäntöä. Kiellon tulee olla erittäin selkeä eikä nykyisen lain kaltaisesti tulkinnanvarainen.

Työryhmän ehdotuksen mukaan tupakointikieltojen rikkomisen sanktio muutettaisiin hallinnolliseksi sanktiomaksuksi (vrt. pysäköintivirhemaksu). (Toimenpide-ehdotus 36.) Hallinnollinen sanktiomaksu voisi oikein toimiessaan olla tehokas keino vähentää tupakointia esimerkiksi yleisötilaisuuksissa tai sisätiloiksi määriteltävillä ulkotarjoilualueilla. Laissa tulee määritellä kenelle sanktio annetaan, tupakoinnin sallivalle taholle vai tupakoivalle henkilölle. Sanktiomaksun määräämisen tulee olla helppo prosessi. Työryhmän ehdotuksessa ei mainita, millä viranomaisilla olisi mahdollisuus sanktiomaksun määräämiseen. Lautakunta pitää perusteltuna, että tämä oikeus olisi tupakkalakia valvovalla viranomaisella ja poliisilla.

Työryhmä ehdottaa, että tupakkalaissa säädetyt vuosittaiset valvontamaksut pidetään voimassa olevan tupakkalain mukaisella maksimitasolla. (Toimenpide-ehdotus 37.) Valvontamaksu on hyvä pitää ennallaan. Lakiin tulisi määrittää selkeästi valvontamaksun määrä ja perimisperusteet, jotta eri kunnissa toimivat elinkeinonharjoittajat olisivat sa-

massa asemassa. Nykyinen lainsäädäntö antaa kunnille mahdollisuu-
den päättää valvontamaksuista hyvin erilaisilla tavoilla.

Käsittely

Vastaehdotus:

Jape Lovén: Toisen kappaleen loppuun lisätään: Kaupunkiympäristö-
lautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että lopullisista toimenpiteistä pää-
tettäessä painotetaan vieroituksen sekä muiden nikotiiniriippuvaisille
suunnattujen tukitoimien merkitystä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kannattaja: Sirpa Asko-Seljavaara

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Jape Lové-
nin vastaehdotuksen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pia Malm, vs. terveystieteiden erikoisneuvos, puhelin: +358 9 310 32034
pia.malm(a)hel.fi
Päivi Vepsäläinen, tiimipäällikkö, puhelin: +358 9 310 64323
paivi.vepsalainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 20.8.2018
- 2 Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittäminen, työryhmän toimenpide-eh-
dotukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa seuraavan lausunnon kaupungin-
hallitukselle tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietin-
nöstä:

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että työryhmän ehdotukset ovat
oikeansuuntaisia ja perusteltuja. Työryhmälle asetettu tavoite tehdä
esityksiä lakimuutoksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka tukevat ja edis-
tävät tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumista vuoteen 2030
mennessä, on kannatettava.

Mietinnössä ehdotetaan tunnusomaisten tuoksujen tai makujen kieltoa
laajennettavaksi koskemaan kaikkia tupakkatuotteita. (Toimenpide-eh-
dotus 5.) Vesipiippujen käyttö yleistyy koko ajan, joten tunnusomaisten

tuoksujen ja makujen kiellon laajentaminen koskemaan myös niitä on tarpeen. Tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltä tulisi laajentaa koskemaan myös poltettavaksi tarkoitettuja kasvipölyisiä tuotteita, jotta ne olisivat verrattavissa sähkösavukkeissa käytettäviksi tarkoitettuihin nikotiinittomiin nesteisiin. Valvonnan kannalta on helpompaa, jos markkinoilla ei ole säädöksiltään toisistaan poikkeavia tuoteryhmiä.

Työryhmä ehdottaa, että tupakkalain tupakointikieltojen soveltamispykälää (TupL 73 §) muutetaan niin, että se kattaa kaikkien tupakkalain alaisten tuotteiden polttamisen, kuumentamisen ja muunlaisen käyttämisen, josta vapautuu sisäilman laatua heikentäviä aerosoleja. (Toimenpide-ehdotus 9.) Ehdotus on kannatettava, koska nykyinen lainsäädäntö on mahdollistanut erilaisten tupakkalain alaisten tuotteiden polttamisen ja kuumentamisen sisätiloissa. Valvonnan kannalta on ollut erittäin hankalaa todentaa, mitä tuotteita sisätiloissa on poltettu tai kuumentettu. Tuotekehitys on hyvin nopeaa, joten laki on laadittava siten, että se kattaa kaikki mahdolliset poltettavat, kuumentettavat tai muulla tavalla käytettävät tuotteet, joista vapautuu sisäilman laatua heikentäviä aerosoleja.

Tupakointikieltoja laajennettaisiin koskemaan sellaisia ulkotiloja ja -alueita, jotka ovat pääsääntöisesti alaikäisten käytössä, kuten esimerkiksi leikkipuistot ja EU-uimarannat. Tupakointikielto koskisi myös suussa käytettävän tupakan käyttämistä. (Toimenpide-ehdotus 10.) Toimenpide-ehdotusta on kuitenkin syytä tarkentaa siten, että tupakointikielto koskisi EU-uimarantojen lisäksi kaikkia yleisiä uimarantoja. EU-uimarantojen käsite ei ole kovinkaan tunnettu ja toisaalta kaikilla yleisillä uimarannoilla alaikäiset muodostavat huomattavan osan kävijöistä. Valvonnan kannalta olisi selkeintä, että lakiin kirjattaisiin täsmällisesti tupakointikiellon alaiset alueet. Tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaan tupakointi on kielletty yleisötilaisuuksissa, joissa yleisö oleskelee paikoillaan. Kieltoa on hankala valvoa, eikä laissa ole määritelmää sille, mikä alue tarkalleen ottaen on. Lakia tulisi selkeyttää tältä osin. Tupakointikieltoja laajennettaisiin koskemaan joukkoliikennepysäkkejä (ml. ”taksitolpat”). (Toimenpide-ehdotus 11.) Joukkoliikennepysäkkien tupakointikieltoja koskien tulee paljon yhteydenottoja, joiden perusteella voidaan sanoa ehdotuksen olevan perusteltu.

Mietinnössä ehdotetaan asunto-osakeyhtiölakia muutettavaksi siten, että tupakointikiellosta parvekkeilla tai asukkaiden hallinnassa olevissa sisätiloissa voidaan päättää enemmistöpäätöksellä. (Toimenpide-ehdotus 13.) Asuntoyhteisöt kokevat tupakointikiellon hakemisen nyt työlääksi ja byrokraattiseksi. Ohjeistuksista huolimatta hakemukset ovat usein puutteellisesti valmisteltuja tai niistä puuttuu tarvittavia asiakirjoja, mitkä aiheuttavat ylimääräistä työtä viranomaiskäsittelyssä. Myös kunnissa hakemusten käsittely koetaan raskaaksi ja ne aiheuttavat run-

saasti erilaisia valituksia asukkaiden taholta. Tupakointikieltohakemusten valmistelu asuntoyhteisöissä ja niiden käsittely kunnassa (mm. hallintolain mukaisen kuulemisen vuoksi) on hidasta, ja kokonaisaika asuntoyhteisön tupakkalain mukaisesta asukkaiden kuulemisesta viranomaisen päätöksentekoon asti on pitkä. Hakemusten käsittelyn aikana asuntoyhteisöissä tilojen haltijat usein vaihtuvat, mikä aiheuttaa hankaluuksia mm. hallintolain mukaisen kuulemisen toteutuksessa. Asuntoyhteisöjen tupakointikieltoa koskevien päätösten valvonta on nykymuotoisena käytännössä mahdotonta. Tupakoinnin ajallisen satunnaisuuden vuoksi viranomaistarkastusten ajoittaminen kiellon rikkomisen todentamiseksi on erittäin vaikeaa. Lisäksi todentamista hankaloittaa se, ettei tupakointitilanteiden kuvaaminen ole mahdollista. Ehdotuksen mukaisen kannatettavan asunto-osakeyhtiölain muutoksen lisäksi tulee huomioida, että tupakointikieltoja määrätään myös muille asuntoyhteisöille kuin asunto-osakeyhtiöille. Tupakkalakia tulisikin harkita muutettavaksi siten, että myös muille asuntoyhteisöille tulisi mahdollisuus tupakointikielloista päättämiseen ilman viranomaiskäsittelyä.

Mietinnössä ehdotetaan, että tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja täyttösäiliöiden sekä niiden vähittäismyyntipakkausten ominaisuuksien sääntelyä muutetaan niin, että otetaan käyttöön yhdenmukaisia tuotepakkauksia ja tuotteita koskeva sääntely. (Toimenpide-ehdotus 14.) Tämänhetkisen lainsäädännön perusteella pakkauksissa esiintyvän markkinoinnin tulkitseminen on hankalaa. Kaikilla tupakkalain alaisilla tuoteriityhmillä tulisi olla samanlaiset säädökset. Tämä helpottaisi sekä valvojen että elinkeinonharjoittajien toimintaa.

Mietinnössä ehdotetaan, että verovapaasti EU:n ulkopuolelta maahan tuotavien savukkeiden määrä rajoitetaan 200 savukkeesta 40 savukkeeseen, sikarit 50:stä 10 kappaleeseen, pikkusikarit 100:sta 20 kappaleeseen sekä piippu- ja savuketupakan tuonti 250 grammasta 50 grammaan. (Toimenpide-ehdotus 26.) Nykyisestä lainsäädännöstä on unohdettu kokonaan vesipiipputupakan tuontirajoitukset. Vesipiipputupakka on ainoa valvonnassa havaittu tupakkalain alainen tuoteriitymä, jota on tuotu laittomasti vähittäismyyntiin.

Työryhmä ehdottaa, että sellaisten tuotteiden myynti tai muu luovutus kuluttajalle kielletään, joiden tarkoituksena on antaa tunnusomainen tuoksu tai maku tupakkalain alaiselle tuotteelle, jossa tunnusomainen tuoksu tai maku on kielletty. (Toimenpide-ehdotus 33.) Tämänhetkisen lainsäädännön mukaan tunnusomaisia tuoksuja tai makuja sisältävien tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden tai höyrystettäväksi tarkoitettujen nikotiinittoman nesteiden myynti on kiellettyä. Nikotiinittomien nesteiden osalta tuotteiden määrittäminen tupakkalain alaiseksi tuotteeksi on ollut hankalaa. Valviran linjauksen (Dnro V/6284/2018) mukaan valvojan viranomaisen on tulkittava joissain tapauksissa elinkeinonharjoittajan

elintarvikkeena myytävä tuote tupakkalain alaiseksi tuotteeksi. Asiasta ei ole vielä oikeuskäytäntöä. Kiellon tulee olla erittäin selkeä eikä nykyisen lain kaltaisesti tulkinnanvarainen.

Työryhmän ehdotuksen mukaan tupakointikieltojen rikkomisen sanktio muutettaisiin hallinnolliseksi sanktiomaksuksi (vrt. pysäköintivirhemaksu). (Toimenpide-ehdotus 36.) Hallinnollinen sanktiomaksu voisi oikein toimiessaan olla tehokas keino vähentää tupakointia esimerkiksi yleisötilaisuuksissa tai sisätiloiksi määriteltävillä ulkotarjoilualueilla. Laissa tulee määritellä kenelle sanktio annetaan, tupakoinnin sallivalle taholle vai tupakoivalle henkilölle. Sanktiomaksun määräämisen tulee olla helppo prosessi. Työryhmän ehdotuksessa ei mainita, millä viranomaisilla olisi mahdollisuus sanktiomaksun määräämiseen. Lautakunta pitää perusteltuna, että tämä oikeus olisi tupakkalakia valvovalla viranomaisella ja poliisilla.

Työryhmä ehdottaa, että tupakkalaissa säädetyt vuosittaiset valvontamaksut pidetään voimassa olevan tupakkalain mukaisella maksimitasolla. (Toimenpide-ehdotus 37.) Valvontamaksu on hyvä pitää ennallaan. Lakiin tulisi määrittää selkeästi valvontamaksun määrä ja perimisperusteet, jotta eri kunnissa toimivat elinkeinonharjoittajat olisivat samassa asemassa. Nykyinen lainsäädäntö antaa kunnille mahdollisuuden päättää valvontamaksuista hyvin erilaisilla tavoilla.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29.6.2017 työryhmän, jonka tehtävänä on tehdä esityksiä lakimuutoksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka tukevat ja edistävät tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumista vuoteen 2030 mennessä. Työryhmän mietinnössä on toimenpide-ehdotuksia tupakka- ja muun lainsäädännön kehittämiseksi ja muista tarpeellisista toimenpiteistä 44 kappaletta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt antamaan lausunnon tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä ja siinä esitetyistä toimenpide-ehdotuksista. Ehdotusten tarkoitus on tukea ja edistää tupakkalaissa olevaa tavoitetta tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumisesta vuoteen 2030 mennessä.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 26.9.2018 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pia Malm, vs. terveystieteiden tutkija, puhelin: +358 9 310 32034
pia.malm(a)hel.fi

Päivi Vepsäläinen, tiimipäällikkö, puhelin: +358 9 310 64323
paivi.vepsalainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 20.8.2018
- 2 Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittäminen, työryhmän toimenpide-ehdotukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 25.09.2018 § 452